

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΠΛΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΤΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΟΓΙΡΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ,
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΣ

ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ
1937

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΣ
ΕΝ ΤΗΙ ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

E.Y.D πης Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΛΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ.ΚΑΘΗΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΛΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ *

όπο

ΚΩΝΣΤ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγητού τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς

Κ

ΠΛΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ & ΟΣΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΑΝ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΙΤΣΙΟΣ

Καβάσιλα, τά, στὰ Καβάσιλα, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης. Λέγεται διι τοῦτο ἔγινε δις κτῆμα τῶν Τουρκαλβανῶν, ἀλλ' ἔξη γοράσθη ὑπὸ τῶν κατοίκων. Ὁ Ἀραβαντινὸς (Χρονογρ. Ἡπείρου, τ. Β', σ. 341) θεωρεῖ ώς «Καβάσιλα (τοῦ) Καραμουρατατιά». Ἡ τοπωνυμία αὗτη εἶναι ὑπόλειμμα βυζαντινῶν χρόνων, κατὰ τοὺς ὅποιους ἦτο καὶ εἰς τὴν Ἡπειρον ἀνεπτυγμένον τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα κτήσεως. Ἡ οἰκογένεια Καβάσιλα εἶχε πολλαχοῦ κτήματα καὶ οὕτω ἔχομεν χωρία Καβάσιλα εἰς τὸν δῆμον Τανάγρας τῆς Ἀιτικῆς (Νουχάκη Ἐλληνικὴ χωρογραφία, τ. Α', σ. 126) καὶ εἰς τὸν δῆμον Μυραντίων ἔγγὺς τῆς δεξιᾶς δύνης τοῦ πελοποννησιακοῦ Πηνειοῦ (ἴνδ. ἀν. σ. 590). Οὕτω πάντα ταῦτα δέον νὰ χρονολογηθοῦν ώς συγκροτηθέντα κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους.

Κάγκελα, τά, στὰ Κάγκιλα, δρόμος Ἀμαράντου (Β) διφιοισιδής καὶ ἡ περὶ αὐτὸν τοποθεσία.

Βλ. Καγκέλια ἐν Παπίγκῳ (Ἀναγνωστοπούλου, σ. 91), ἐν Παρνασσίδι (Κόλια, σ. 124).

Περὶ τῆς λέξεως κάμνει λόγον ὁ Κοραῆς ἐν Ἀτάκτοις IV, 190 παράγων αὐτὴν ἐκ τοῦ cancelli, ὁ δὲ Meyer (Neogr. Stud. III, 23) ἐκ τοῦ λατινικοῦ cancellum, δπερ εἶναι τὸ πιθανώτερον ἐκ τούτου δὲ εἰς δλας τὰς λατινογενεῖς γλώσσας ἔχομεν τὴν αὐτὴν λέξιν.

Καζάνι, τὸ στοὺ Καζάνι, 1) τοποθεσία Λυκόρραχης (ΒΑ) διμοιάζουσα πρὸς καζάνι, 2) κορυφὴ τοῦ Γράμμου ἀνήκουσα εἰς Ἀετομηλίτσαν (Α) καὶ διμοιάζουσα μὲ καζάνι καὶ συνορεύουσα μὲ τὴν Μακεδονίαν.

Πρεβλ. Καζάνια εἰς Χουλιαράδες (Σούλη, σ. 230), εἰς Κωστήτσι (Στεφανούλου, 1933, σ. 113).

Ἡ λέξις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ **Καζα** π κατὰ Νικολαΐδην (Λεξικὸν κοντοβλαχικῆς γλώσσης ἐν λ.).

* Συνέχεια ἐκ τοῦ Θ' τόμου (1984) σελ. 244 τῶν «Ἢπειρων Χρονικῶν».

Καίσαρας, δ, στοὺν Γκαίσαρα, λόφος Φούρκας (Ν.). Διὰ τὴν τοκωνυμίαν ταύτην λέγουν δτι ἀναφέρεται εἰς ρωμαϊκήν ἐποχήν, στρατοπεδεύσαντος Ρωμαίου τινὸς εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Πιθανώτερον φαίνεται δτι αὐτὴν δέον νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους κατὰ τοὺς δποίους ἢ "Ηπειρος εἶχε χρησιμοποιηθῆ ὡς γέφυρα μεταβιβάσεως τῶν στρατευμάτων ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Δύσιν καὶ τ' ἀνάπαλιν. Εἶναι ἀξιόλογος καὶ ἐνδεικτικὴ ἴστορικον γεγονότος τοπωνυμία. Οὗτω πρέπει νὰ ἔχηγηθῆ καὶ τὸ χωρίον Καίσαρι τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (Νουχάκη, Ἐλληνικὴ χωρογραφία, τ. Β', σ. 490), ἀν καὶ τοῦτο δέον νὰ χρονολογηθῇ ἀπὸ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους.

Κακάνε λά, τοποθεσία Διστράτου (Β).

Κακό, τό, στὸν Κακό, βράχος Ἀμαράντου (Α). Εἰς τὴν θέσιν ταύτην κατὰ τὴν παράδοσιν ἔκειτο τὸ χωρίον, παθόντος δὲ τοῦ ἑδάφους καθίζησαν τὸ χωρίον μετωχίσθη εἰς τὴν σημερινήν του θέσιν. Κακὸ συνηθίζεται εἰς τὴν "Ηπειρον νὰ λέγουν ἢ καθίζησιν ἑδάφους ἢ κόψιμον βράχων, διότι ἀποβλέπουν κυρίως εἰς τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, τὰ δποῖα ἔχουν τοιαῦται ἀλλαγαὶ ἔδαφικαί. Ἀξιοπαρατήρητος εἶναι ἢ κάτωδι παράδοσις περὶ τῆς τοποθεσίας ταύτης, ἢν μοι παρεχώρησεν εὐγενῶς δ κ. Χαρ. Ρευπέλης ἀπὸ τὴν μνημονευθεῖσαν λαογραφικήν του συλλογὴν εἰς τὸ διαλεκτικὸν ἰδίωμα:

— «Γιατί τὸ λέτε «στὸ Κακὸ» ἔκεινον τὸν τόπο ἔκει γιὰ πέρα σιμά στὸ Πριγιόν : εἴπα μιὰ βολὰ πρόπεροι ποῦημουν στὰ μπάνια τοῦ Ἰζβόρου στὸ μπανιώτη τὸ Λάμπη, ἔναν ἀπίκριαντο Ἰζβορίτη ποὺ κάποτε κι αὐτὸς στὰ νειᾶτα του τδχει ματώσει στὸ Λυκιέρι γιὰ τὰ δίκια τοῦ χωριοῦ του. Καὶ δὲν ἔρε'ς μοῦ λέει δ Λάμπης γιατί τὸ λὲν στὸ Κακό ;

— "Αμ ποῦθι νὰ ξέρω, τοῦ λέω· ἐγὼ είμαι ἀπὸ ξένο χωριό καὶ πρώτ' βολὰ προχτὲς πέρασ' ἀπ' ἔκει..."

— "Α ! γίνηκε μεγάλο κακὸ σ' αὐτὸν τὸν τόπο... θάφ' κε χωριό... λέει δ Λάμπης, γιατί δπκάτω ἀπ' τὸ βουνό τς Στρέγγλας, δπως τδχω ἀκουνστὰ ἀπ' τ'ς γερόντους, ἡταν ἔνα μικρὸ χωριό, ίσια μὲ καμμιὰ τριανταριὰ σπίτια, μόν' μιὰ νύχτα κατάκατο' δ τόπος. Ξεκόπ' κε τὸ σκέμπτ' τς Στρέγγλας, γκολίστ' καν κοτρώνια πέτρες μεγάλες καὶ πολλὲς σ'έπασαν δλο τὸ χωριό. Δὲν είδες τς πεσεμένες πέτρες ποὺ δείχν' τὸ χαλασμὸ καὶ τὸ φον' κὸ ποῦ γίνει;... Μαναχὰ τὰ ονίθια τοῦ χωριοῦ αὐτούνοῦ στοίχειωσαν καὶ τρὸν τὰ στάρια καὶ τὰ καλαμπόκια πούχαν στ' ἀμπάρια τους οἱ χωριανοὶ καὶ πολλὲς βολὲς τὰ μεσάν' χτα βγαίνουν καὶ λαλοῦν καὶ νὰ ίδης τί φόβια πούειν' ἢ λαλάς τους ! Τάκουσα μὲ τ' αὐτιά μου τόσες βολὲς π' ἀράδιαζα νύχτα γιὰ νὰ μάσω τὸ νερὸ τοῦ αὐλακιοῦ.

— Τάκουσα κι' ἐγώ, γκουρμπάνια μ', τὰ πετείνια π' λαλοῦσαν στὸ Κακό, μοῦ λέει κι ἡ Γιώταινα, ἡ κυρά, μιὰ 'βδομηντάρα μπάμπω Ἰζβορίτσα πδκανε κι αὐτὴ μπάνια κι ἀκουσε τὴν κουβέντα μας.

— "Ημουν μικρὸ τσουπί, γκουρμπάνια μ", καὶ πηγαινάμαν νύχτα, τὸ

βάχτ' τὰ μεσάνυχτα, γιὰ ἔύλα μ' ἄλλες γυναικες κάτ' τὴν Λακκιὰ τοῦ Κόστα κι' δταν ζυγωσάμαν στὸ Κακὸ σιμά στὸ πετρένιο τὸ Κονισμα, ἐκεὶ ποὺ παραχώθηκε τὸ χωριό καὶ γίγνεται χαλασμός, ἀκουσάμαν τὰ πετείνια ποὺ λαλοῦσαν ἔτος φόβια καὶ σάμη πήγαμαν ψίχα σ' μώτερα εἴπαμαν τρεῖς βολὲς μὲ τὸ νοῦ μας τὸ «Κυριά λέησον» καὶ τοώπασαν! Τάκουσε κι δ Νάσιος δ Στιλάρας κι δ Βασίλ' δι αὐλακᾶς κι δι Χούχανα κι δ πάπας τοῦ Λάμπρου τοῦ Σκορδᾶ, δι μελ' σσοκυνηγδς κι' ἄλλοι χωριανοί... μοναχὰ ποὺ δὲν τάσσειδαμαν, γιατ' οἵμα κοντοζυγώση ἀνθρωπος κατειώνονται σᾶν οἱ παιδασμοί... μακρυγιαπεδῶ... χώνουνται καὶ κρύβουνται, γκουρμπάνια μ, μέσα στὶς ροῦπες σᾶν αῖ δαιμονοπείραξες!».

Καλάμι, τό, στοὺς Καλάμ', 1) τοποθεσία Βούρμπιανης (Α) ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἐκεῖ χονδροῦ καὶ μεγάλου χόρτου, 2) δάσος Πυξαριᾶς (Ν.).

Καλογηρικό, τό, δασώδεις τοποθεσίαι: 1) Ἀηδονοχωρίου (Ν), δπου ἐκρύπτηντο οἱ καλόγηροι ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ 2) Μολίστης. Ἡ δευτέρη ἀνήκειν εἰς καλογήρους.

Καλόγηρος, δ, στοὺς Γκαλόηρου, 1) Τοποθεσία Γοργοποτάμου, δπου ἐκρεμάσθη καλόγηρος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκεῖ πλησίον ἡτο μοναστήρι, τοῦ δποίου καλόγηρος ἐδυσφημήθη ἐπὶ μοιχείᾳ. Δὲν εἶναι ἔξηκριβωμένον ἀν μόνος του ἐκρεμάσθη ἡ ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Ἀπαγγονιζόμενος κατηράσθη ὅλας τὰς οἰκογενείας τοῦ χωρίου πλὴν τῆς οἰκογενείας τοῦ Σημάδη εἰπών: «νὰ μὴ μείνῃ οὕτε σημάδι». Σὰν τῷ χρόνῳ αἱ συκοφαντήσασαι τὸν καλόγηρον οἰκογένεια εχάθησαν καὶ ἐσώθη μόνον ἡ οἰκογένεια τοῦ Σημάδη. 2) Τοποθεσία Πουρνιᾶς (Β) δμοιάζουσα πρὸς καλόγηρον. 3) Τοποθεσία Καστάνιανης (Β), δπου ἡτο μοναστήρι προφ. στ' Καλόηρ(ου). Λέγεται καὶ στοὺς Ἀη Σουτήρους.

Καλογριᾶς λά, πηγὴ Ἀρμάτων (Α).

Καλύβες, αἱ, σ' τ' Καλύβες, 1) ἀκαλλιέργητος τοποθεσία Γαναδιοῦ (ΒΑ), δπου ἄλλοτε ἦσαν πολλαὶ καλύβαι, 2) τοποθεσία Γοργοποτάμου, δπου εἶναι ἀχυροκαλύβαι καὶ 3) Πυξαριᾶς (Ν) διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Εἰς Δίστρατον (ΒΑ) ἔχομεν λά Καλύβε (=στὶς Καλύβες), διότι εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἦσαν ἄλλοτε καλύβαι. Ἀπαντοῦν τοπωνυμίαι τοιαῦται συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ὄντος τοῦ Ιδιοκτήτου τοῦ ἀγροῦ, δπου ἡ καλύβα, ὡς εἰς Βεύρμπιανην: *Καλύβα τοῦ Λώδη*, στ' Ντόντ' ντ' Γκαλύβα καὶ εἰς Μεσαριὰν (ΒΔ): *Καλύβα τοῦ Σίμου*, στ' Σμόκλυβα (Ιδὲ λέξιν). Ἐπίσης συνοδεύεται ὑπὸ γενικῆς προσώπου χρησιμοποιοῦντος αὐτὴν λόγῳ τοῦ ἐκαγγέλματος: *Καλύβα τοῦ Γελαδάρη*, σ' Γκαλύβα τ' Γιλαδάρη, τοποθεσία Καστάνιανης (Α). Ἀπαντιῇ καὶ εἰς οὐδέτερον γένος πληθ. ἀριθ. εἴτε μόνη εἴτε μετὰ τοῦ ὄντος τοῦ Ιδιοκτήτου: *Καλύβια*, στὰ Καλύβγια, τοποθεσία Χιονιάδων (Α), δπου ἄλλοτε ἦσαν καλύβια. *Καλύβια τοῦ Κουτσογιαννούλη*, στὰ Καλύβγια τ' Κουτσουγιαννούλη, τοποθεσία Ζέρμας, δπου τὰ καλύβια αὐτοῦ. *Καλύβια τοῦ Μιχάλη τοῦ Ἀναστάση*, στὰ Καλύβγια τ' Μ'χαλ' τ' Ἀναστάσ', τοπο-

Θεοία Ζέρμας, ὅπου τὰ καλύβια αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἔχομεν καὶ δνομασίαν **Καλυβίτικος**, δ, στοὺν Γκαλυβίτ' κου, ὁνάξ **Χιονιάδων** (Α) διερχόμενος διὰ τῆς θέσεως **Καλυβίων**.

Τοπωνυμίαι παρόμοιαι είναι συνήθεις ἐν Ἑλλάδι. Οὗτο **Καλύβα** καὶ **Καλύβια** ἀπαντοῦν ἐν Παρνασσού (Κόλια σ. 125), **Καλύβι** εἰς Χουλιαράδης (Σούλη σ. 230), **Καλύβια** τοῦ Ἀναγνώστη εἰς Κωστήτσι (Στεργιοπούλου 1933 σ. 113). Πλὴν τούτων καὶ χωρία ἀκόμη ἔλαβον τὸ ὄνομα τοῦτο. **Καλύβι** είναι χωρίον τῆς ἐπαρχίας Οιτύλου (Νουχάκη τ. Β' σ. 768), **Καλύβια** τοῦ δήμου Δορικίων Ἀττικῆς (ἔνθ. ἀν. τ. Α', σ. 67), **Καλύβια** Λειβαδίου παρὰ τὴν Ἀράχωβαν (σ. 103), εἰς τὸν δῆμον Χαιρωνείας **Καλύβια** (σ. 110), παρὰ τὴν Χαλκίδα (σ. 138), **Καλύβια** Καρυστίας (σ. 153), ἀλλα παρὰ τὴν Λαμίαν (σ. 138), συνοικισμὸς εἰς δῆμον Μακρυκώμης Φθιώτιδος (σ. 174), **Καλύβια** Χαμάκου εἰς δῆμον Πτελεατῶν Φθιώτιδος (σ. 178), **Καλύβια** Μακρυνοῦ εἰς δῆμον Μακρυννείας (σ. 254), **Καλύβια** παρὰ τὸ Ἀγρίνιον (σ. 264), συνοικισμὸς Μεγαδένδρου τῆς Τριχωνίας (σ. 269), συνοικισμὸς Καστανιᾶς Καλαμπάκας (σ. 320), ἄλλος παρὰ τὴν Λάρισαν (σ. 365), ἄλλος παρὰ τὴν Ἀγυιάν (σ. 384), χωρίον παρὰ τὸν Βόλον (σ. 394), εἰς δῆμον Ἡραίας ἐπαρχίας Γορτυνίας (τ. Β' σ. 642), συνοικισμὸς Λάστας ἐπαρχίας Γορτυνίας (σ. 645), συνοικισμὸς Καρυῶν τῆς Μεγαλουπόλεως (σ. 662) καὶ πολλαχοῦ. Οἱ συνοικισμοὶ καὶ τὰ χωρία ταῦτα είναι δῆλα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, δτε οἱ κάτοικοι χωρίων πλησιοχώρων ἡναγκάσθησαν νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τοὺς τόπους τῶν **Καλυβίων**. Καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τινα χωρία δνομάζονται, ὡς εἶδομεν, **Καλύβια** διάφοροι τοποθεσίαι ενδισκόμενα εἰς χαμηλότερον ὑψόμετρον, ὅπου παρεχείμαζον ἢ τρέφοντες τὰ ζῷά των ἢ καλλιεργοῦντες τὰ κτήματά των. Τοιαῦται είναι πᾶσαι αἱ σημεριναὶ τοπωνυμίαι **Καλύβια** ἢ ἥσαν δῆλοτε καὶ διεσώθησαν μὲ τὸ αὐτὸν ὄνομα ἢ μὲ τὸ ὄνομα **Παλιοκάλυβα**. Πλὴν τῶν ἀναφερθέντων ἀνωτέρω καθαραὶ τοιαῦται τοπωνυμίαι είναι παρὰ τὴν Κουκοράβαν τῆς Ἀγυιᾶς (Νουχάκη ἔνθ' ἀν. τ. Α', σ. 385) καὶ παρὰ τὴν Στεμνίτσαν (ἔνθ' ἀν. τ. Β', σ. 647), τῶν δποίων αἱ θέσεις χρησιμοποιοῦνται ὡς κατοικίαι χειμεριναὶ τῶν πλησιοχώρων χωρίων, εἰς ἀ ἀνήκουν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πάντα τὰ χωρία ταῦτα ἀνήκουν εἰς τοὺς μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν χρόνους. Πλὴν δὲ τούτων ἀξιοπρόσεκτοι είναι αἱ τοπωνυμίαι αὗται καὶ διὰ τὸν τρόπον τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ ὑπαίθρου κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰώνας, διὰ τὴν ὑπαρξίην ἢ μὴ ἀσφαλείας δημοσίου καὶ διὰ τὴν ἔξελιξιν τοῦ βίου τῶν κατοίκων ἀπὸ τῆς ἀναπτύξεως ἐπαγγελμάτων. Νομαδικῶς ζῶντες οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς τῆς Κονίτσης είχον κατοικίας καὶ εἰς τὰς τοποθεσίας **Καλύβια** ἢ **Καλύβες**, διεν ἢ ἐδιώχθησαν δι' ἔλλειψιν ἀσφαλείας ἢ ἐπιδοθέντες εἰς τεχνικὰ ἐπαγγέλματα ἀφῆκαν τὴν γεωργίαν καὶ μετ' αὐτῆς τὰς καλύβας των, αἴτινες καὶ ἀπετέλουν τὰ ἐνδιαιτήματά των.

Καμενῖκος, δ, στοὺν Γκαμενίκου, πετρῶδες βουνὸν Ἀμαράντου (Β).

Λέγεται καὶ *Μαραντοβούνι* (δπερ βλ.). Συγγενής πρὸς αὐτὴν εἶναι καὶ ἡ *Καμπάντσα*, ἥ, στ' Γκαμινίτσα, τοποθεσία 'Εξοχῆς, δπου ἀφθονοῦν μικραὶ πέτραι.

Περὶ τῆς πρώτης λέγοντος διτὶ εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ βουνοῦ εἶχε ποιηστάσιον κτηνοτρόφος τις Νίκος δνομαζόμενος, δ δποῖος κατεκρεουργήθη ὑπὸ Τουρκαλβανῶν οἵ διαβάται διερχόμενοι καὶ οἰκτείροντες αὐτὸν ἔλεγον : «καῦμέντες *Νίκο*», ἐξ οὗ καὶ Καμενίκος. Ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι δημιούργημα τῆς φαντασίας τοῦ λαοῦ. Ἐπίσης ἀπίθανος φαίνεται ἡ προέλευσις τῆς τοπωνυμίας ἐκ τοῦ *Καμίνι* τοῦ Νίκου δπως πάλιν τὸ θέλει δ λαός. Τῆς αὐτῆς προελεύσεως μὲ τὰς δύο ἡμετέρας τοπωνυμίας εἶναι καὶ αἱ δνομασίαι τῶν χωρίων : *Κάμινα* τοῦ δήμου Ὀλυμπίας (Νουχάκη τ. Β', σ. 592) καὶ τοῦ δήμου Θυάμου (τ. Α', σ. 260) καὶ *Καμενίτσα* τοῦ δήμου Πατοέων (ἔνθ. ἀν. τ. Β', σ. 518) καὶ τοῦ δήμου Μυλάντος ἐπαρχίας Γοργούνιας (σελ. 645) καὶ *Καμενιάνου* τοῦ δήμου Ἀροτνίας Καλαβρύτων (ἔνθ. ἀν. σ. 553).

Καμπάνις βλ. *Κάμπος*.

Καμπαναρειό, τό, στοὺν *Καμπαναργελό*, τοποθεσία Κονίτσης, δπου ὑπάρχει καμπαναρειό (βλ. *Σταυρός*).

Βλ. *Καμπαναρειά* ἐν Μυκρνφ (Μενάρδου σ. 248), *Καμπαναρειό* εἰς *Χουλιαράδες* (Σούλη. σ. 230).

λὰ *Καμπέρη*, τοποθεσία Διστράτου (ΝΔ), ἀνήκουσα εἰς τὸν ἴδιοκτήτην *Καμπέρην*.

Καμπίτσιος βλ. *Κάμπος*.

Καμπόπουλον βλ. *Κάμπος*.

Κάμπος, δ, στὸν Γκάμπου, τοποθεσίαι δμαλαὶ καὶ πεδιναὶ Ἀγίας Βαρβάρας (Α), Γορίτσης (Δ), Ἐλευθέρου (Β), Καστάνιανης (Δ) καὶ Πυξαριᾶς. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλην θέσιν κάμπου λέγεται *Κάτω Κάμπος* στὸν Γκάτου Κάμπου, κάμπος Πυξαριᾶς (ΝΔ). Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος ἔχομεν δύο κάμπους εἰς Κεράσοβον : Κάμπος Μεγάλος, στὸν Γκάμπου τοῦ Μεγάλου (Ν) καὶ Κάμπος Μικρός, στὸν Γκάμπου τὸν Μικρὸν (Ν). Εἰς Ἀηδονοχώρι (Β) εἶναι Κάμπος στὶς Παναγιές, στὸν Γκάμπου σ' τ' Παναΐές, δπου εἶναι ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Οἱ μικροὶ κάμποι λέγονται *Καμπάνις*, δ, στὸν Γκαμπάκ', Στράτσανης (Β), *Καμπίτσιος*, δ, στὸν Γκαμπίτσιου, Λυκόρρωχης (Α) καὶ *Καμπόπουλον*, στοὺν Καμπόπλουν, Νικάνορος (Β).

Προβλ. *Κάμπος* εἰς *Χουλιαράδες* (Σάλη σ. 230), *Κάμπος* Ἀπάνω καὶ *Κάτω* εἰς *Καλέϊζι* (Σεργιοπούλου 1933 σ. 102), εἰς Μελισσουργοὺς (ἔνθ. ἀν. 122), *Κάμπος* Ἀπάνω καὶ *Κάτω* ὡς Πλαίσια (ἔνθ. ἀν. σ. 130), *Ἀνω* καὶ *Κάτω* εἰς Χόσεψην (σ. 138), Μέγας Κάμπος εἰς Φορτώσι (ἔνθ. ἀν. σ. σ. 133) Ὡς συνέβη εἰς τὰς τοπωνυμίας *Καλύβια*, δπου σιγά-σιγά ἐγκατεστάθησαν κάτοικοι πλησιοχώρων χωρίων, οὓτω καὶ ἡ τοπωνυμία *Κάμπος* ἔξειλίχθη εἰς δνομασίαν χωρίου καὶ ἔχομεν : *Κάμπος* εἰς τὸν δήμον *Ἄβίας Οιτύλου* (Νουχάκη τ. Β', σ. 765), εἰς *Σῦρον* (ἔνθ. ἀν. σ. 783) καὶ ἄλλαχοῦ.

Κάναλες, αἱ, στ' *Κάναλες* τοποθεσίαι εἰς Ἀηδονοχώρι καὶ Χιονιᾶδες (ΝΔ) καὶ πηγὴν εἰς Πυξαριάν. Λέγονται οὖτε, διότι εἰς αὐτὰς ὑπάρχουν κανάλια ἔξι ἐσκαμμένων κορμῶν δένδρων, ίνα χρησιμεύσουν πρὸς ὕδρευσιν τῶν ζφων. ‘Υπάρχουν καὶ τοπωνυμίαι κατ’ οὐδέτερον γένος: Κανάλια, στὰ Κανάλια, εἰς Ζέρμαν (Β) καὶ Ὁξυάν (Β). Ωσαύτως καὶ πηγὴ εἰς Ἀμάραντον (Β). Εἰς Ἀετομηλίτσαν (ΝΔ) ὑπάρχει τοπωνυμία λὰ Κ’νέλ’.

Προβλ. ἐν Εὐρυτανίᾳ (Λουκοπούλου σ. 126), ἐν Παρνασσίδι (Κόλια σ. 124), ὅπου καὶ ὁ τόπος *Καλάνια* κατ’ ἀντιμετάθεσιν, εἰς Μελισσουργοὺς (Στεργιοπούλου 1933, σ. 122). Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἐδόθη τοπωνυμία τοιαύτη καὶ εἰς χωρία. Οὖτε ἔχομεν ἐν Ἡπείρῳ χωρίον εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μαργαριτίου, Καναλάκιον, Κάναλη εἰς Παραμυθίαν (Νουχάκη τ. Β', σ. 918 καὶ Κανάλια εἰς Τυμφρηστὸν (Ἐνθ. ἀν. σ. 180), εἰς Ἀγραφα (Ἐνθ. ἀν. σ. 343) καὶ εἰς Ἰθώμην (Ἐνθ. ἀν. σ. 356) καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ τοπωνυμία αὗτη προηγήθη τῆς δημιουργίας τῶν χωρίων. Οἱ τόποι οἱ ἔχοντες κανάλια ἡσαν χρήσιμοι πρὸς καλλιέργειαν κατ’ ἀρχὰς καὶ κατόπιν πρὸς συνοικίσιν ὃς ἔχοντες ὕδωρ. Διὸ καὶ ἀπὸ ἀπλῶν θέσεων μετετράπησαν εἰς ἀγροτικοὺς μικροσυνοικισμοὺς καὶ κατόπιν εἰς χωρία.

Περὶ τῆς λέξεως οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρησις διτ προέρχεται ἐκ τοῦ βυζαντινοῦ κανάλιον, ὅπερ ἐκ τοῦ λατινικοῦ *canalis*. Ἐξ αὐτοῦ παρήχθη καὶ τὸ θηλυκὸν *Κάναλες*. Τὸ θηλυκὸν τοῦτο ἔχει ἐνικὸν ἀριθμὸν κάνουλα ἐν Ἡπείρῳ, ἐνῷ ὁ πληθυντικὸς ἀπαντᾷ *Κάναλες* καὶ *Κάνουλες*.

Κανίσκια, τό, στὰ *Κανίσκια*, τοποθεσία Καβασίλων (Α) ἐκ τῆς κανίσκι (=μπογάτσα).

Κανναβίστρες, αἱ, σ’ τ’ *Κανναβίστρες*, τοποθεσία Μολυβδοσκεπάστου (Α), ὅπου ἄλλοτε ἐκαλλιεργεῖτο κάνναβις.

Προβλ. ἐν Παρνασσίδι (Κόλια, σ. 125).

Κανναβοκήπια, τά, στὰ *Κανναβουκήπια*, τοποθεσίαι Βούρμπιανης (ΒΔ), Ἡλιόρραχης (Β), Καβασίλων (ΝΑ), Κερασόβου καὶ Μελισσόπετρας (Β), ὅπου ἐκαλλιεργεῖτο κάνναβις.

Κανναβοτόπια, τά, στὰ *Κανναβουτόπια*, τοποθεσία Ἀμαράντου (Β), ὅπου ἄλλοτε ἐκαλλιεργεῖτο κάνναβις.

Καντόπι, τό, στὸν *Καντόπ'*, τοποθεσία Μεσαριᾶς (Δ), ὅπου ἀμπελῶνες, ποὺ κάνουν σταφύλια γλυκὰ σὰν τὸ κάντιο.

Κάνταικον, τό, στὸν *Κάντσ’κου*, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης παρὰ τὰ σύνορα μὲ τὴν Μακεδονίαν.

‘Ο *Ἀριβαντινὸς* (τ. Β', σ. 340) τὸ γράφει *Κάντζκον* θεωρῶν τὴν λέξιν ἀλβανικήν. Τὸ ἐλληνόφωνον τοῦτο χωρίον ἔχει τὴν παράδοσίν του περὶ τῆς ἰδρύσεώς του. Πρὸ πολλῶν δηλ. ἐκατονταετηρίδων ὑπῆρχε μονή, ἥ τῆς Φούρκας, ποὺ εἶχεν εἰς τὴν κυριότητά της πολλὰ κτήματα. Ἐκεῖ ἀνθρώποι μακεδονικῆς προελεύσεως διλίγοι τὸν ἀριθμὸν ἔζων ὃς ὑπηρέται τοῦ μοναστηρίου καλλιεργοῦντες τὰ κτήματα αὐτοῦ. Οἱ ἴδιοι αὐτοὶ ἀργότερα ἔγιναν

κύριοι δλων τῶν κτημάτων στὸν εόπον πων εἶναι σήμερα τὸ χωρίον, γιατὶ δλος δ τόπος αὐτὸς δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν μονήν ἓνα μέρος αὐτοῦ κατεῖχε ἕνα παλιὸ χωριὸ τότε ἡ Λιάσκα, τῆς ὅποιας ἐρείπια σώζονται καὶ σήμερα. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ τούτου ἔξεπατρίσθησαν, ἀδηλον πότε, πάντως μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν παραπάνω ἀνθρώπων στὸ μοναστῆρι τῆς Φούρκας, πρὸς τὸ δποῖον πλησιέστερα ἦταν τὸ χωριὸ Λιάσκα, παρὰ τὸ σημερινὸν Κάντσικον' οἱ κάτοικοι τῆς Λιάσκας δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τοὺς σημερινοὺς Καντσικῶτες. **Ετοι οἱ ὑπηρέτες τοῦ μοναστηρίου ἔγιναν κύριοι τοῦ τοπου τῆς Λιάσκας, καὶ ἤρχισαν πρὸς ἀτομικὴν ὁφέλειαν νὰ τὸν καλλιεργοῦν.* «Ἀπὸ μισθαραῖοι γίνηκαμι νταβελαῖοι», λέγουν εἰς τὸ χωρίον, δηλ. ἀπὸ ὑπηρέτες ἀφεντάδες. Τὸ χωριὸ αὐτὸν ὀνομάσθη Καντσικοῦλι καὶ διεδέχθη τὴν ἐρημωθεῖσαν Λιάσκαν. Σιγὰ σιγὰ δμως ἥλθαν δλοι οἱ ὑπηρέτες ἀπὸ τὸ μοναστῆρι τῆς Φούρκας καὶ κατόκησαν πέρα ἀπὸ τὸ Καντσικοῦλι, βιορειότερα. Τὸ χωριὸ αὐτὸν ὀνομάσθη Κάντσικον. **Ανεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς δημιουργίας τῶν δύο τούτων χωρίων, ἐκ τῶν δποίων τὸ Καντσικοῦλι σήμερα δὲν εἶναι, διότι ἀσφαλῶς ἴδρυθη τὸ δεύτερον πρῶτον καὶ κατόπιν τὸ μικρότερον, διὰ νὺ λάβῃ ὄνομα ὑποκοριστικόν, ἔξεταστά ἡδη ἡ παραγωγὴ τοῦ ὄνδρατος.* **Ἐκ τῆς παραδόσεως τοῦτο εἶναι τὸ δεδομένον: δτι ὑπῆρχεν ἔκει ἄλλοτε χωρίον Λιάσκα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἴδρυθη τὸ Καντσικοῦλι.* **Ἐκ τῆς ἐρημώσεως ταύτης φαίνεται δτι πρέπει νὰ ἔξαγάγωμεν τὴν παραγωγὴν τῆς δνομασίας τοῦ χωρίου. Εἰς τὴν κουτσοβλαχικὴν κάντα, κάτζού, κάτζούτα κλπ. σημαίνει πίπτω (κατὰ Νικολαΐδην ἐν λ.) καὶ δὲν φαίνεται ἀπίθανον τόπος τις νὰ ἔπεσε κάποτε. Πλὴν τούτου τὸ πίπτω τοῦτο, δηλ. τὸ κάντον δέον νὰ ληφθῇ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐρημώνομα καὶ ἡ δνομασία ἡ ἡμέτέρᾳ νὰ σημαίνῃ τὸν πεσμένον κατ' ἀρχάς, τὸν ἐρημωμένον, ἔγκαταλειφθέντα τόπον.*

Καντσικοῦλι, τό, στὸν Καντσ'κουλ' τοποθεσία Καντσίκου (ΝΑ), δπου ἡτο ἐκτισμένον δμώνυμον χωρίον πλησίον τοῦ ἄλλοτε χωρίου Λιάσκα.

Καπετᾶρος, δ, στ' Καπιτάν, βρύση Μολυβδοσκεπάστου (Α), τὴν δποίαν κατεσκεύασε κάποιος καπετᾶνος.

Καπηλειό, τό, στὸν Καπηλειό, τοποθεσίαι Μεσαριᾶς (ΒΔ) καὶ Μοναστήριον (ΒΔ) ὅπου ἄλλοτε ἡτο καπηλεῖον.

Καπνός, δ, στὸν Γκαπνό, τοποθεσία Γοργοποτάμου, δπου ἐκαλλιέργουν καπνόν.

Καραγκιόζης, δ, στ' Καραγκιόζ', τοποθεσία Μολυβδοσκεπάστου (Ν).

Καραγκούνια, τά, στὰ Καραγκούνια, τοποθεσία Ἡλιόρραχης (Δ), δπου ἡ οἰκογένεια Καραγκούνη είχε τὰ κοπάδια της.

Καρακόπετρα, ἡ, σ' Γκαρακόπετρα, τοποθεσία Μολυβδοσκεπάστου (Δ) δπου είναι μικρὲς μαῦρες πέτρες.

Καραμῆτσος, δ, στ' Καραμῆτσ(ιον), τοποθεσία Βούρμπιανης (Δ) δπου

τὰ κτήματα ἀνήκοντα ἄλλοτε εἰς τὸν περιβόητον ἀντάρτην Βουρμπιανίτην Καραμήτσην.

Καραούλι, τό, στοὺς Καραούλους, λόφοι Γοργοποτάμου και Ἐλευθέρου (Β). Ἀπαντᾶ και εἰς πληθ. ἀρ.: Καραούλια, λόφοι Ζέρμας (Α) και Λαγκάδας (Α).

Καραπέτσης, δ, στ' Καραπέτση, τοποθεσία εἰς Κοσταρτσικὸν Ζέρμας (Α).

Καρατζιά, ἡ, στ' Γκαρατζιά, τοποθεσία Ζέρμας (Δ) μαύρον χρώματος.

Καρατζίμος, δ, στ' Καρατζίμη, τοποθεσία Κονίτσης (ΝΔ), δπου ἐφονεύθη Καρατζίμος τις.

Καραφέρης, δ, στ' Καραφέρη, πηγὴ Παλιοσελίου (Β), κατασκευασθεῖσα ἔβδοις Καραφέρη.

Καρβασαρᾶς, δ, στοὺς Γκαρβασαρᾶς ή Γκραβασαρᾶς, τοποθεσία πλαγινὴ Καστάνιανης (Δ) ἀνω τοῦ λάκκου.

Πρβλ. τὴν γνωστὴν κωμόπολιν Καρβασαρᾶν (νῦν Ἀμφιλοχίαν). Τὴν λ. δ Ἀραβαντινὸς (Χρονογρ. Ἡπείρου, τ. Β', σ. 71) γράφει Καρβασαρᾶς θεωρῶν τουρκικὴν (=ξενοδοχεῖον). Προκειμένου περὶ τῆς Ἀμφιλοχίας—Καρβασαρᾶς ὁ Νουχάκης παράγει τὸ δνομα ἐκ παραφθορᾶς τοῦ Κερβάν Σεράτι σημαίνοντος ξενῶνα, εἰς δὲν καταλήγουν συνοδίαι ὁδοιπόρων (ἴνθ. ἀν. τ. Α', σ. 259). Τὸ αὐτὸ πιστεύει και ὁ Νικόλ. Λωρέντης (Νεωτάτη Διδακτικὴ Γεωγραφία, τ. Β', 1838, σ. 566) γράφων τοῦτο μᾶλλον Κερβάν Σαράτ. Ὄνομασίαι χωρίων τοιαῦται δὲν σπανίζουν ἐν Ἑλλάδι. Ἀπαντοῦν δύο ἄλλα, εἰς Ἀγραφα (Νουχάκη, σ. 342) και εἰς τὸν δῆμον Δολόπων (σ. 345). Ἀσφαλῶς εἶναι χωρία τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, ἐνῷ ἦσαν κατ' ἀρχὰς σταθμοὶ στρατοῦ.

Καρβούνη, τό, στὸν Καρβούνη, τοποθεσία Κονίτσης (Ν), δπου ἔξηγον κάρβουνα.

Καρδάρι, νέ, Καρδάρη, τοποθεσία Πλικατίου δασώδης.

Εἰς τὸν νομὸν Φθιωτιδοφωκίδος ὑπάρχει χωρίον Καρδάρα, δι' δ δ Πολίτης (Λαογραφία, τ. Ε', σ. 261) λέγει: «ἄν και δὲν εἶναι ἔξηκριβωμένον, δὲν εἶναι δ' ὅμως και ἀπίθανον ὅτι τὸ σημερινὸν δνομα τῆς κοινότητος προῆλθεν ἐκ λόγου ἀναφερομένου εἰς τὴν οἰκονομικὴν διοίκησιν τῆς χώρας κατὰ τοὺς μέσους χρόνους δηλοῦν ίσως τὴν ὑπὸ τοῦ χωρίου δφειλομένην ἐνιαυσίαν καταβολῆν».

Καρκάνη, τό, στὸ Καρκάνη, τοποθεσία Καστάνιανης (Α).

Καρουτιά, ἡ, στ' Γκαρουτιά, τοποθεσία Κονίτσης (Ν), ίσως ἐκ τοῦ δένδρου καρότου (*Daucus carota*, Χελδονική, σ. 48).

Κάρπα Τούρκολο, (λά)=στὸ Κεφάλι τοῦ Τούρκου, τοποθεσία Ἀρμάτων (Δ), δπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἐφόνευσαν Τούρκον, διότι ἐτόλμησε νὰ ἔλθῃ πρὸς εἰσπραξιν φόρων, και ἔστησαν τὸ κεφάλι του. Δὲν φαίνεται πιθανὴ ἡ ἔξηγησις αὕτη ἀπὸ τὸν λαόν. Φαίνεται μᾶλλον δτι ἔχει σχέσιν ἡ

πρώτη λέξις τῆς τοπωνυμίας πρὸς τὸ λατινικὸν *carpinus*, ἐκ τῆς φύσιας ἔγινε τὸ κοντσοβλαχικὸν *κάρπινον* (Νικολαΐδου ἐν λέξ.). *carpe* δὲ εἶναι εἰς τὴν Ἰσπανικὴν καὶ πορτογαλικήν. Ἐκ τῆς αὐτῆς οὖτης εἶναι καὶ ἡ δνομασία:

Καρπινέτο (λά), τοποθεσία. Άρμάτων κατωφερῆς (B), τόπος δηλ. ὅπου φύονται δστρύαι, δένδρα ἔχοντα σκληρὸν τὸ ξύλον, ὃς ἡ δένδρα (ἡ γαυρᾶ). Δὲν φαίνεται διαφόρου προελεύσεως καὶ τὸ *Καρπενήσιον*. Εἶναι [τὸ γνωστὸν δένδρον] *Ostrya carpinifolia* (Χελδεάνχ, σ. 110).

Καρνές, αἱ, σ' τ' Καργές. Οὗτοι δνομάζονται τοποθεσίαι εἴτε διότι ἡσαν ἡ εἶναι καρναλ πολλαὶ εἴτε ἡτο ἡ εἶναι μία· τοιαῦται ἀπαντοῦν εἰς Γαναδίδ (ΝΑ), Ζέρμαν (Α), Λαγκάδαν (Ν), Νικάνορα (Β), Πυξαριάν (ΒΔ) καὶ Χιονιάδες (Δ). Ἐκ τοῦ δνόματος τοῦ ἴδιοκτήτου τῆς τοποθεσίας, ὅπου τὰ δμώνυμα δένδρα ἔχομεν τοποθεσίας: *Καρνές τοῦ Μπούρη*, Χιονιάδων (Ν), *Καρνές τοῦ Πετσέλη*, Βούρμπιανης (Ν), *Καρνές Στραταίκες*, στ' Στραταίκες Καρνές, Βούρμπιανης (Β), *Καρνές τοῦ Φώτη Πουρνιᾶς* (Δ). Εἰς ἐνικὸν δριθμόν: *Καρνά τοῦ Ντόβα*, ἡ, σ' Γκαργυά τ' Ντόβα, τοποθεσία καὶ βρύση Κονίτσης πλησίον τῆς οἰκίας Ντόβα. Λέγεται καὶ βρύση τοῦ Ντόβα. Ἀπαντᾶ καὶ: *Καρνοπούλες*, αἱ, σ' τ' Καργιουπούλες, τοποθεσία *Άηδονοχωρίου* (Β). Εἰς ἔξοχὴν (ΝΑ) ἔχομεν *Καροπούλες*, Καρουπούλες, δπου ἡσαν μικραὶ καρναλ, εἰς δὲ τὴν Βούρμπιανην *Καροπούλια*, στὰ Καρουπούλια.

Πρβλ. ἐν Παρνασσίδι (Κόλια, 126), Καρούλα εἰς Μελισσουργάς (Στεργιοπούλου, 1933, σ. 122), Καρίτσα εἰς Χόστεψην (Ἐνθ. ἀν. σ. 138).

Κασόλα, ἡ, σ' Γκασόλα, τοποθεσία Γοργοποτάμου.

Καστάνιανη, ἡ, σ' Γκαστάνιαν', χωρίον τῆς ἑπαρχίας Κονίτσης.

Ο 'Αραβαντινὸς (τ. Β', σ. 340) τὸ θεωρεῖ ἐλληνικόν. "Οντως φαίνεται πιθανώτατον ὅτι ἡ οἵζα τῆς τοπωνυμίας ταύτης εἶναι ἐλληνικὴ ἐκ τοῦ δνόματος τοῦ δένδρου καστανέα. Ἡ κατάληξις οἵζα δμως εἶναι σλαβικὴ σημαντουσα τόπον κατάλληλον διὰ τὴν φύτευσιν τοιούτων δένδρων.

Καστανιές, αἱ, στ' τ' Καστανιές, τοποθεσίαι Μολυβδοσκεπάστου (Ν) καὶ Πουρνιᾶς (Α), δπου εὑρίσκονται δμώνυμα δένδρου.

Πρβλ. εἰς ἑπαρχίαν Μετρῶν δνομα χωρίου (Σταμούλη, σ. 401), τὸ αὐτὸν εἰς Κουκούλι (Στεργιοπούλου, 1938, σ. 108), εἰς Φορτώσι (Στεργιοπούλου' 1938, σ. 133).

Κάστρον, τό, στοὺς Κάστρου, 1) ἀπόκρημνος καὶ φύσει δχυρόδες βράχος Βούρμπιανης (ΒΑ) καὶ 2) λόφος Κερασόβου (ΒΑ) δμοιάζων πρὸς κάστρον. Ἀπαντᾶ καὶ *Καστρί*, τό, στοὺς Καστρί, τοποθεσίαι Καστάνιανης (Β) καὶ Φούρκας, δπου σώζονται λείψανα δραχαίου φρουρίου, ὃς καὶ λόφος Μελισσόπετρας (Δ). *Καστέλι*, τό, στοὺς Καστέλι, τοποθεσία *Άμαράντου* (Β) δμοιάζουσα μὲ φρούριον.

Συνήθης ἡ τοπωνυμία αὕτη καὶ ἄλλαχοῦ. Οὗτοι *Κάστρον* ἐν Παρ-

νασσίδι (Κόλια, σ. 127), *Καστελλάκια* ἐν Μυκόνῳ (Μενάρδου, σ. 248), *Καστριλλάκι* εἰς Ἀετοορράχην (Σιεροχιοπόλου 1933, σ. 100), *Καστρὶ* εἰς Καλέτζι (Ἐνθ. ἀν. σ. 102), *Καστρὶ* εἰς Χύσεψην (Ἐνθ. ἀν. σ. 138).

Περὶ τὰ κάστρα τῆς ἑπαρχίας Κονίτσης ἔχουν δημιουργηθῆ καὶ παραδόσεις. Σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ τοῦ Κάστρου τῆς Βούρμπιανης, τὴν ὅποιαν μοι παρεχώρησεν εὐγενῶς δὲ φίλος κ. Χαρ. Ρεμπέλης καὶ ἀναγράφω: «Οχιάνων πὸ τὸ μῆλο τὸ βακούφικο τῆς Βούρμπιανης δχπέρ» ἀπὸ τὸ πέτρινο γιοφῦρο¹ είναται μιὰ πέτρα μεγάλη, καὶ τσουρτσουλυτὴ ποὺ τὴ λὲν Κάστρο. Αὗτὴ ἡ πέτρα ἀπλώνεται ἀπὸ τὴν δχπίσω τὴ μεριὰ πρὸς τὸ λάκκο τῆς Σιουμάρας κι εἶναι ἀπατ' τη, μόν' οἱ ντραγαταραῖοι γραπατασώνονται κι ἀνεβαίνουν στὴν κορφὴ στὸν τσουρτσουλα καὶ φειάν' μὲ κλαριὰ τὴ ντραγατσιὰ γὰν κάθουνται στὸν ἥλιο καὶ νὰ φ' λᾶν τ' ἀμπέλια πονεῖναι καρσὶ στὴ Μπιζωνιά, στοῦ Τόσ', στὲς Λόντσες καὶ στὸ Γιατίκ, γιατ' εἶναι καραοῦλ' τὸ κάστρο κι ἔχ' ἀγγάντιο. Στὴ ρίζα αὐτὸν τῆς πέτρας, ἐκεῖ ποὺ περνάει δὲ δρόμος γιὰ τὸν Πετσίγκαζο, βαθειὰ στὴ γῆς ζοῦσ' ἐδῶ καὶ πενήντα—έξηντα χρόνια ἔνα στοιχεῖο καὶ φύλας ἔνα κακαβοῦλ² γιομάτιο φλωριὰ ποὺ τᾶχαν θάψ³ ἐκεῖ μέσα οἱ κλέφτες. Αὗτὸ τὸ στοιχεῖο δπως μοῦ μολογοῦσε δὲ Μήτρος Πορφύρος⁴ ἀπὸ τὴ Σέλτβ', ποὺ 'χε κάνει χρόνια ντραγάτες στὴ Βούρμπιανη καὶ τοχεὶ ίδει, ἡταν ἔνα μεγάλο φεῖδ', ίσια μὲ τρεῖς τέσσερος δργυιές καὶ χονδρὸ σὰ λουμάκ, εἶχ⁵ ἔνα κεφάλ⁶ σᾶν ἀπὸ μόσ⁷ χρονιάρικο, κάτι δόντια σᾶν καρφιὰ μὲ κάτ⁸ μάτια σᾶν πεντόλιρα καὶ κάθε νύχτα τὸ βάχτ⁹ τὰ μεσάνυχτα ἔβγαιν¹⁰ ἀπὸ τὴ σπλιά τ' καὶ κατέβαινε παρακατίτσα στὸ ποτάμ¹¹ γιὰ νὰ πιῇ νερό, μόν¹² δὲμ πείραζ¹³ ἀνθρωπο, μοναχὰ μαυλοῦσε κάποτες καμμιὰ γίδα ἢ καμμιὰ προφατίνα ποὺ ξεκόβουνταν ἀπ' τὸ κουπάδ¹⁴ καὶ τ' ν' ἔτρωε! Τόσες βολὲς οἱ μυλωνᾶδες ἀπ' τὸ μῆλο τὸ βακούφικο ποὺ πήγαιναν νύχτα στὶς δέσ¹⁵ γιὰ νὰ μάσ' ν τὸ νερό, τόμπλαξαν ποὺ ροβολοῦσε στὸ ποτάμ¹⁶ νὰ πιῇ νερό, ἀκ' σαν τὶς πέτρες καὶ τὰ χαλίκια ποὺ τὰ μάζωνε δπως χρουνταν κι είδαν τὰ μάτια ποὺ γκάλιζαν σᾶν ἀναμμένα κάρβουνα... γιὰ ἐδῶ καὶ κείγια για... γκουντζιάμ θερίο μὲ κέρατα!! "Ἐνα βράδ¹⁷ δὲ Κώτα Μπουρέκης δ μυλωνᾶς παραμόνεψε δχπάν¹⁸ ἀπὸ τ' αὐλάκι τοῦ μύλου μὲ μιὰ τσιάγγρα γιὰ νὰ τὸ σκοτώσ¹⁹ καὶ νὰ τοῦ πάρῃ τὸ πατζέχρ²⁰ πούσειναι Ἰλιάτο²¹ γὰν πολλὲς ἀρρώστειες καὶ τὸ βάνουν σὲ μαντζούνια καὶ νὰ βγάλ²² καὶ τὸ λαμπυκαρισμένο χρυσαφ' κὸ πόχ²³ μέσα στ' ἀντερα, μόν²⁴ ἀμα τόβειδε ἀρχίν²⁵σε νὰ τρέμῃ καὶ τόπεσε τὸ ντουφέκ²⁶ ἀπὸ τὰ χέρια κι ἀπόρμ' νε δ κάψι Κώτας θτο²⁷ ἀδιαγμένος ἀπ' τὸ φόρο του, ὥσπου πάει δ σύντροφός του δ Κῆτο Παπαδῆμος καὶ τὸν ἀνάφερε. Τώρα ἔχ²⁸ κάμποσα χρόνια ποὺ δὲ ματαφάν' κε αὐτὸ τὸ στοιχεῖο. Τί γίνε.... κένας δὲν ξέρει. 'Ο μακαρίτες δ Λάμπρο Μπουσῆς μούλεγε πὼς ξεπροντίστην ἀπὸ τὸ Κάστρο καὶ πάει ψ' λότερα στς²⁹ σπηλιὰ τὶς Μελ³⁰ σσόπλατρας !!».

Καταλαμός, δ, στοὺν Γκαταλιμό, δάσος Σανοβοῦ (B) ἀγῆκον σήμερον κατὰ τὸ ήμισυ εἰς τὸ χωρίον.